

מועד אב תשפ"א

בס"ד

בחינה בהלכות איסור והיתר

הנחיות לנבחן:

- יש לכתוב בכתב יד ברור וקריא.
- אין לכתוב את שם הנבחן או כל סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. מבחן שימצא עליו סימן מזהה – המבחן לא ייבדק! ותוגש תלונה לוועדת משמעת.
- לתשומת לבכם: דפי הטייטה לא ייבדקו!
- חלק א' - עיון – 8 שאלות.
יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.
חובה לענות על 7 מתוך 8 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 7 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 7 התשובות שמבקש לבדוק.
- חלק ב' - יישום – 4 שאלות.
יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.
חובה לענות על 3 מתוך 4 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 3 תשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 3 התשובות שמבקש לבדוק.
- יש לענות בנפרד על כל חלק מחלקי השאלה.

בהצלחה!!!

חלק א' – עיון

יש לענות על 7 שאלות מתוך 8 שאלות
יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.

1. הדחה ומליחה לצלי

- א. בדין צלי אי בעינן הדחה קמייטא נחלקו הראשונים – כתוב את שיטות הראשונים וטעמו של כ"א מהם וכיצד פוסקים המחבר והרמ"א בזה?
- ב. מה הדין אם לא הדיח את הבשר תחילה ומלח ע"ג הדם שעליו וצלאו ללא הדחה? והאם יש חילוק אם שהה במליחתו שיעור מליחה או לא? – פרט!
- ג. מה ההבדל בין המקרה הנ"ל לדין הדחה קמייטא בסי' ס"ט דאם לא הדיח הדחה קמייטא ונמלח-אפי' לא שהה במלחו לא מועילה מליחה שנית לקדירה דהוי כדס בעין? - הסבר את ההבדל והבא ראיות לזה.

2. פריש מהאי גיסא להאי גיסא

- א. קימ"ל דדם האיברים שלא פירש שרי. נחלקו הראשונים מה הדין אם הדם פירש ממקום למקום בתוך החתיכה כגון ע"י צליה במקצת. כתוב את המחלוקת! והאם יש הבדל בין פריש מחיים או לאחר שחיטה? ומה הטעם לכך?
- ב. חתיכה שנתבשלה בדמה והיה ששים כנגד החתיכה – מה דינה? והאם יש הבדל בין החתיכה שנכבשה בדמה והיה ששים כנגדה? נמק!

3. איסור דבוק

- א. מהם הטעמים לאיסור דבוק ומה הנפק"מ ביניהם? כתוב לפחות שתי נפ"מ
- ב. מהי שיטת השו"ע והרמ"א בדין איסור דבוק? הבא ראיות לזה מפסקיהם.
- ג. תולע שהיה בתוך ראש של דג ונפל לתבשיל- האם צריך ששים כנגד כל הראש? הסבר מדוע.

4. חיתוך בשר רותח בסכין חלבית

- א. חתך בשר רותח בכלי ראשון, בסכין חולבת ב"י ואין ששים כנגד הסכין – מה דינם של החתיכה והסכין?
- ב. חתך צנון חריף, בסכין איסור ב"י מה דין הצנון? הסבר את טעם ההבדל בין חיתוך הצנון לחיתוך בשר רותח?
- ג. חתך בשר רותח המונח בכלי שני בסכין חולבת ב"י – מה דין הבשר והסכין? כתוב את שיטות הרמ"א, הרש"ל והב"ח בזה.

5. דין חנ"נ ואפשר לסוחטו אסור

- א. האם דין "חתיכה נעשית נבילה" ודין "אפשר לסוחטו" תלויים זה בזה? כתוב את מח' הרשב"א והטור בענין זה.
- ב. מהי הסתירה בפסקי השו"ע בדין הנ"ל בין הלכות בשר וחלב להלכות תערובת? וכיצד מיישבים סתירה זו האחרונים?
- ג. איתא בגמ' בחולין (צ"ז) "כחל בששים וכחל מן המנין וכחל עצמו אסור, כחתיכה דנבילה שוויה רבנן" – כיצד מתיישבת גמ' זו למ"ד אפשר לסוחטו מותר?

6. השביח ולבסוף פגם, פגם ולבסוף השביח

- א. מהו המקור בגמ' לדין הנ"ל? האם יש הבדל בין סרחה בעודה בעין לבין נפגמה בתערובת?
- ב. בפגם ולבסוף השביח מה הדין כאשר הוא עדיין פגום? – פרט.
- ג. מה דינה של 'בריה' הפגומה בתערובת? ומה דינה של 'חתיכה הראויה להתכבד' שנפגמה בתערובת? ומה הדין 'בדבר שיש לו מתירין' שנפגם בתערובת? – כתוב בכ"א מן המקרים את הטעם לכך.

7. תערובת יבש ביבש מין בשאינו מינו

- א. מהי המח' הר"ן והא"ח בטעם איסור דרבנן זה?
- ב. האם הולכים בזה 'בתר שמא' או 'בתר טעמא'? כיצד זה תלוי במח' הנ"ל?
- ג. מה הדין באיסור דרבנן יבש ביבש מין שבאינו מינו? פרט!
- ד. פסק השו"ע בסי' ס"ט: "בשר שנתבשל בלא מליחה ונתערב חד בתרי בטל ברוב", כיצד מסתדר פסק זה עם השיטות הנ"ל?

8. כלי שני לענין הבלעה והפלטה

- א. קיימא לן דכלי שני אינו מבשל לענין שבת מה דינו לענין הבלעה והפלטה באיסור כתוב את שיטת הראשונים וראיותיהם.
- ב. כיצד פוסק השו"ע בסי' ק"ה בדין זה? עד כמה הוא מפליט ומבלע?
- ג. מהי דעת הטור והרש"ל בזה להבנת הט"ז? והאם לרש"ל זה מבלע ומפליט כאחד?!

חלק ב' – יישום

יש לענות על 3 שאלות מתוך 4 שאלות
יש לציין את דעת השו"ע, הרמ"א, ונו"כ.

9. השימוש במיקרוגל ובתנור לבשר וחלב בזה אחר זה

- א. מהו המקור לדין זיעה במשנה ובראשונים ומהם התנאים כדי שזיעה תאסור? פרט את כל הדינים בשו"ע וברמ"א.
- ב. מהם לדעתך האפשרויות להשתמש במיקרוגל (בשעת הדחק) לבשר ואח"כ לחלב בזה אחר זה?

ג. האם בתנור בעל תא אחד יש להקל בזה (כשאין אפשרות אחרת)? ומהם הסיבות לכך? האם יש הבדל בין תנור למיקרוגל? פרט.

10. ביטול היתר בהיתר

במפעל בארה"ב מייצרים קפסולות של קפה המעורבות עם אבקת חלב. כמות הקפה אינה פי ששים מאבקת החלב. השאלה האם ניתן להוסיף מים רותחים לקפסולה הנ"ל כך שיהיה ששים כנגד האבקת חלב, כדי שיוכל לשתות זאת גם בארוחה בשרית?
א. מהו המקור לדין ביטול היתר בהיתר במשנה ובגמ'
ב. האם המקרה הנ"ל דומה לדין הרמ"א בסי' צ"ט (נפל טיפת חלב למים)? פרט.
ג. מה ההבדל בין ביטול היתר בהיתר בבשר וחלב לבין כלאיים?

11. דין חצי קבוע וחצי פריש

כתב הפת"ש בסי' ק"י: מעשה באחד השוחטים ששחט שבע בהמות ואח"כ נמצאה בהמה אחת נקובת בית הכסות ונתערבה הטריפה בכשרות. אך קודם שנולד הספק נמכרה חציה של הבהמה בחזקת כשרות. ונשאלה השאלה בביהמ"ד האם גם החצי הקבוע מותר מטעם דהחצי הנמכר מותר מטעם כל דפריש מרובא פריש ואנו יודעים בודאי שזה החצי השני. או שנאמר שבהמה זו חציה מותרת וחציה אסורה?
נחלקו בזה להלכה גדולי הפוסקים – נראה שמחלוקתם תלויה במח' הט"ז והש"ך בדין מקצתו מותר ומקצתו אסור בגוף אחד. כתוב את המחלוקת ואת הסברות לכל צד בפסיקת ההלכה.

12. צליית כבד בתנור

במוסד חינוכי צלו כבד על גבי שיפודים בתוך תנור חשמלי. תחת השיפודים הניחו תבנית כדי לקלוט את דם הכבד שינטוף לתוכם. לאחר מכן שטפו את התבנית והניחו אותה בין יתר התבניות במטבח. עמוד על כל צדדי ההלכה
א. האם הצליה ע"י חשמל היא כמו צליה ע"י אש? פרט את שיטות הפוסקים
ב. האם הכבד שנאפה בתנור יחד עם הדם שבתבנית נאסר מטעם "ריחא מילתא"?
ג. האם יש בעיה של הזיעה העולה מן הדם כלפי הכבד?
ד. מה דין התבנית עצמה האם נידונה כאיסור יבש או לח לענין הגעלה או ליבון?
ה. מה דינם של התבניות שהתערבה בהם התבנית האסורה האם בטילה ברוב או דהוי דבר "שיש לו מתירין"?
חווה דעתך במקרה הנ"ל לפסק ההלכה.